

INSTYTUT
AKTYWIZACJI
REGIONÓW

Mały ZUS

Niniejszy informator ma na celu przedstawienie podstawowych zagadnień związanych z przywołanym tematem i powstał w ramach realizacji zadania edukacji prawnej realizowanej w 2023 roku przez Instytut Aktywizacji Regionów

Dla osób, które zamierzają prowadzić własne przedsiębiorstwo, istnieje możliwość opłacania preferencyjnego ZUS. W takiej sytuacji składka na ubezpieczenia społeczne jest znacznie niższa. Stanowi to z pewnością spore ułatwienie na początku prowadzenia własnej działalności.

Duży ZUS, Mały ZUS, Mały ZUS+ - różnice

Od stycznia 2022 roku przedsiębiorcy zobowiązani są do samodzielnego ustalania sumy składek ZUS. W związku z tym jeszcze większe znaczenie ma zrozumienie istoty rzeczy, czyli kwestie dużego i małego ZUS-u.

Określenie duży ZUS dotyczy standardowych stawek. Polega na korzystaniu z innej stawki niż miałyby to miejsce w przypadku składek preferencyjnych; duży ZUS wynosi 60% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia na kolejny rok. Standardowy ZUS płacą wszyscy przedsiębiorcy, których nie obowiązują składki preferencyjne.

Składki preferencyjne zaś, czyli mały ZUS, od stycznia 2019 roku oferowały małym przedsiębiorstwom nie osiągającym dużych dochodów płacenie składek społecznych od niższej stawki – 30% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia na kolejny rok.

Od 1 lutego 2021 r. natomiast możliwe stało się płacenie niższych, proporcjonalnych składek dla przedsiębiorców najmniejszych. Osoby, które nie osiągnęły w poprzedzającym roku więcej niż 120.000 złotych przychodu i prowadziły działalność przez przynajmniej 60 dni, powinny do końca stycznia złożyć wnioski o ulgę. Przez 36 miesięcy mogą opłacać obniżoną składkę od ubezpieczeń społecznych, pełną natomiast od zdrowotnych. Mały ZUS - warunki jakie należy spełnić Od 1 stycznia 2019 r. osoby które posiadają firmę i nie osiągają wysokich przychodów, mogą opłacać składki na ubezpieczenia społeczne od podstawy wymiaru, której wysokość zależy od tych przychodów.

Aby skorzystać w danym roku z tzw. małego ZUS:

© copyright FUNDACJA IAR 2010-2023

ZASTRZEŻENIE PRAWNE: Materiał do użytku wyłącznie w ramach zadań realizowanych przez Fundację Instytut Aktywizacji Regionów z siedzibą w Gdyni. Żadna jego część nie może być powielana, kopiowana, wykorzystywana w całości lub w części do innych celów, a także zbywana lub udostępniana w jakiegokolwiek formie osobom trzecim bez zgody Fundacji IAR.

- należy prowadzić działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) lub innych przepisów szczególnych,
- przychód z tytułu działalności gospodarczej w poprzednim roku kalendarzowym nie mógł przekroczyć 30-krotności minimalnego wynagrodzenia, które obowiązywało w grudniu poprzedniego roku – jeśli dana osoba prowadziła tę działalność przez cały rok.

Istotne jest zwrócenie uwagi, że jeżeli działalność gospodarcza była prowadzona przez część poprzedniego roku, limit, którego nie można przekroczyć przychód z tej działalności, jest odpowiednio niższy.

Żeby ustalić ten limit, należy podzielić 30-krotność minimalnego wynagrodzenia przez liczbę dni kalendarzowych poprzedniego roku, a następnie pomnożyć wynik przez liczbę dni kalendarzowych, gdy działalność gospodarcza była prowadzona w poprzednim roku kalendarzowym.

Następnie, wynik należy zaokrąglić do pełnych groszy w górę, jeśli końcówka jest równa lub wyższa niż 0,5 gr lub w dół, jeśli jest niższa. Niższe składki na ubezpieczenia społeczne można opłacać maksymalnie przez 36 miesięcy w ciągu ostatnich 60 miesięcy kalendarzowych prowadzenia działalności gospodarczej. W okresie, w którym będziemy korzystać z małego ZUS, możemy w poszczególnych miesiącach opłacać składki na ubezpieczenia od najniższej podstawy wymiaru. Można także zadeklarować wyższą podstawę.

Przesłanki negatywne

Nie można skorzystać z małego ZUS, jeśli:

1. w poprzednim roku prowadziło się działalność gospodarczą krócej niż 60 dni, tj. podlegało się ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzenia tej działalności krócej niż 60 dni,
2. w poprzednim roku rozliczało się w formie karty podatkowej i korzystało ze zwolnienia sprzedaży od podatku VAT,
3. w poprzednim roku podlegało się ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu

zdrowotnemu także z tytułu innej pozarolniczej działalności (np. jako wspólnik spółki jawnej),

4. spełniono warunki do opłacania preferencyjnych składek, tj. składek od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż 30% minimalnego wynagrodzenia,

5. wykonuje się dla byłego bądź obecnego pracodawcy to, co robiło się dla niego jako pracownik w bieżącym lub poprzednim roku kalendarzowym;

Należy pamiętać, iż z małego ZUS nie można skorzystać w tym roku, w którym rozpoczęliśmy prowadzenie działalności gospodarczej. Mały ZUS można jednak opłacać, jeśli korzystał się wcześniej z ulgi na start lub preferencyjnych składek.

Jak ustalić najniższą podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne

Najniższą podstawę wymiaru składek ustala się w 3 krokach:

1. Najpierw należy ustalić przeciętny miesięczny przychód z działalności gospodarczej w poprzednim roku kalendarzowym według wzoru:

roczny przychód z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w poprzednim roku kalendarzowym ÷ (dzielone przez) liczbę dni kalendarzowych prowadzenia pozarolniczej działalności × (razy) 30

Otrzymany wynik należy zaokrąglić do pełnych groszy w górę, jeśli końcówka jest równa lub wyższa niż 0,5 gr lub w dół, jeśli jest niższa.

2. Następnie należy pomnożyć przeciętny miesięczny przychód z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w poprzednim roku kalendarzowym przez współczynnik, który prezes ZUS ogłosił w „Monitorze Polskim”.

Otrzymany wynik trzeba zaokrąglić do pełnych groszy w górę, jeśli końcówka jest równa lub wyższa niż 0,5 gr lub w dół, jeśli jest niższa;

3. Następnie należy porównać otrzymany wynik z 30% minimalnego wynagrodzenia i 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Kwoty, które obowiązują w danym roku, można sprawdzić na www.zus.pl. Najniższa podstawa musi mieścić się między tymi 2 wartościami:

nie może być niższa niż 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę w danym roku,

- nie może przekraczać kwoty 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego ustalonej na dany rok.
- Dlatego jeśli otrzymaliśmy niższy wynik niż 30% minimalnego wynagrodzenia obowiązuje nas najniższa podstawa wymiaru w wysokości 30% minimalnego wynagrodzenia.

Obowiązki związane z korzystaniem z małego ZUS

Oprócz obowiązków związanych z podleganiem ubezpieczeniom, które dotyczą także innych płatników składek, jak przekazywanie dokumentów ubezpieczeniowych i opłacanie składek, korzystając z małego ZUS, będziemy mieli także inne obowiązki.

Należą do nich:

- 1) obowiązek przekazania w deklaracji rozliczeniowej albo w imiennym raporcie miesięcznym informacji o rocznym przychodzie z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej oraz o najniższej podstawie wymiaru składek,
- 2) obowiązek przedstawienia na żądanie ZUS dokumentów, które potwierdzają wysokość rocznego przychodu z tytułu wykonywania działalności gospodarczej za poprzedni rok kalendarzowy w ciągu 14 dni kalendarzowych od doręczenia wezwania; jeśli tego nie zrobimy, za wszystkie miesiące danego roku ZUS będzie musiał ustalić podstawę wymiaru składek w wysokości 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

Czy można zrezygnować z małego ZUS?

Osoba korzystając z małego ZUS, będzie mogła zrezygnować z uprawnienia, aby ustalać najniższą podstawę wymiaru składek w zależności od wysokości przychodu. Można to zrobić w każdym czasie, a więc także od dnia nabycia tego prawa. Rezygnacja oznacza, że za miesiąc, w którym zrzeczono się tego prawa, oraz pozostałe miesiące kalendarzowe do końca danego roku kalendarzowego należy opłacać składki na ubezpieczenia społeczne od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Od jakiej

podstawy należy wyliczać składki na ubezpieczenie zdrowotne, gdy skorzystamy z małego ZUS?

Zmiany, które weszły w życie od 1 stycznia 2019 r., nie dotyczą podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne. Składki te należy opłacać od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku.

Mały ZUS Plus Mały ZUS Plus to rozwiązanie, które weszło w życie od 1 lutego 2020 r. Mały ZUS Plus to niższe, proporcjonalne do dochodu, składki na ubezpieczenia społeczne dla najmniejszych przedsiębiorców.

Przedsiębiorca, który chce skorzystać ulgi Mały ZUS plus w 2022 r., powinien złożyć dokumenty zgłoszeniowe do ZUS do 31 stycznia 2022 r. Dla kogo Mały ZUS Plus w 2022 roku?

Przedsiębiorcy, którzy chcą skorzystać z „małej działalności plus” w 2022 roku muszą spełnić następujące warunki:

- należy prowadzić działalność gospodarczą na podstawie wpisu do CEIDG lub innych przepisów szczególnych,
- przychód z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej uzyskany w poprzednim roku kalendarzowym prowadzonej przez cały poprzedni rok kalendarzowy nie może przekroczyć 120.000 zł

Niższe składki na ubezpieczenia społeczne w ramach Małego ZUS PLUS można opłacać maksymalnie przez 36 miesięcy w ciągu ostatnich 60 miesięcy kalendarzowych prowadzenia działalności gospodarczej.

Kto nie może korzystać z Małego ZUS Plus w 2022?

Na Mały ZUS Plus nie mogą liczyć osoby, które nie spełniają podstawowych wymogów dotyczących przychodu i czasu prowadzenia działalności gospodarczej lub:

- w poprzednim roku (w 2021 r.) prowadziły działalność gospodarczą krócej niż 60 dni, tj. podlegały ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzenia tej działalności krócej niż 60 dni
- rozliczały się w formie karty podatkowej i były zwolnione ze sprzedaży od podatku VAT. Warunki te należy spełniać łącznie.
- podlegały ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu także z tytułu innej pozarolniczej działalności (np. jako wspólnik spółki jawnej)
- spełniały warunki do opłacania „preferencyjnych składek”, tj. składek od zadeklarowanej kwoty nie niższej niż 30% minimalnego wynagrodzenia
- wykonywały dla byłego bądź obecnego pracodawcy to co robiły dla niego jako pracownik w bieżącym lub poprzednim roku kalendarzowym

Jakie dokumenty zgłoszeniowe musisz złożyć, jeśli chcesz skorzystać z „małego ZUS plus”?

Przedsiębiorcy, którzy chcą skorzystać z małego ZUS plus w 2022 roku muszą złożyć następujące dokumenty zgłoszeniowe:

1. Jeżeli w 2021 r. prowadziły działalność gospodarczą i nie korzystały z „małego ZUS plus” powinny złożyć:

- wyrejestrowanie z ubezpieczeń (ZUS ZWUA) z kodem tytułu ubezpieczenia zaczynającym się od 05 10, 05 12, jeśli na dzień 31 grudnia 2021 r. podlegały ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, ale nie korzystały z „małego ZUS plus” albo
- wyrejestrowanie z ubezpieczeń (ZUS ZWUA) z kodem tytułu ubezpieczenia zaczynającym się od 05 70, 05 72, jeśli akurat 31 grudnia 2021 r. zakończy się okres 24 miesięcy korzystania z „preferencyjnych składek”
- zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych (ZUS ZUA) albo – jeśli podlegały wyłącznie ubezpieczeniu zdrowotnemu – zgłoszenie do tego ubezpieczenia (ZUS ZZA) z kodem tytułu ubezpieczenia rozpoczynającym się od 05 90 albo 05 92 (kod tytułu ubezpieczenia przewidziany dla osób z rentą przyznaną z tytułu niezdolności do pracy). Dokumenty te należy przekazać w terminie najpóźniej do 31 stycznia 2022 r. Co ważne, jeśli korzystały z „małego ZUS plus” w grudniu 2021 r. i nadal chcą

korzystać z „małej działalności plus” nie przekazują żadnych dokumentów zgłoszeniowych, o ile nie wyczerpały maksymalnego okresu 36 m-cy na ulgę.

2. W styczniu 2022 r. rozpoczną lub wznowią prowadzenie działalności gospodarczej, którą prowadziły w 2021 r. (przynajmniej 60 dni) i z tytułu której nie korzystały w 2021 r. z „małego ZUS plus” powinny złożyć:

zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych (ZUS ZUA) albo – jeśli podlegają wyłącznie ubezpieczeniu zdrowotnemu – zgłoszenie do tego ubezpieczenia (ZUS ZZA), z kodem tytułu ubezpieczenia rozpoczynającym się od 05 90 albo 05 92 (kod tytułu ubezpieczenia przewidziany dla osób z rentą przyznaną z tytułu niezdolności do pracy). Dokument ten należy przekazać w terminie najpóźniej do 31 stycznia 2022 r. Co istotne, prawo do „małego ZUS plus” w 2022 r. przysługuje, jeśli nie wyczerpały maksymalnego okresu do ulgi, tj. 36-miesięcy (mały ZUS od stycznia 2019 r. do stycznia 2020 r. oraz mały ZUS plus od lutego 2020 r. do grudnia 2021 r.). Należy zauważyć, iż jeżeli rozpoczną lub wznowią działalność po 25 stycznia 2022 r. (przez co do końca miesiąca zostanie mniej niż 7 dni), zgłoszenie do ubezpieczeń składają w terminie 7 dni liczonymi od daty rozpoczęcia/wznowienia działalności.

3. Rozpoczną lub wznowią działalność gospodarczą później niż w styczniu 2022 r., a którą prowadziły w 2021 r. (przynajmniej 60 dni) i z tytułu której nie korzystały w 2021 r. z „małego ZUS plus”, powinny złożyć:

zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych (ZUS ZUA) albo – jeśli podlegają wyłącznie ubezpieczeniu zdrowotnemu – zgłoszenie do tego ubezpieczenia (ZUS ZZA) z kodem tytułu ubezpieczenia rozpoczynającym się od 05 90 albo 05 92 (kod tytułu ubezpieczenia przewidziany dla osób z rentą przyznaną z tytułu niezdolności do pracy). Dokument ten należy przekazać w terminie 7 dni liczonych od pierwszego dnia prowadzenia działalności gospodarczej lub wznowienia działalności gospodarczej.

4. Będą korzystać z „małej działalności gospodarczej plus” później niż w styczniu 2022 r. powinny przekazać do ZUS:

wyrejestrowanie z ubezpieczeń (ZUS ZWUA) z kodem tytułu ubezpieczenia zaczynającym się od 05 10, 05 12, jeśli podlegały ubezpieczeniom społecznym z tytułu

prowadzenia działalności gospodarczej, ale nie korzystały z „małego ZUS plus” (np. zaprzestały wykonywania działalności na rzecz byłego pracodawcy) albo:

- wyrejestrowanie z ubezpieczeń (ZUS ZWUA) z kodem tytułu ubezpieczenia zaczynającym się od 05 70, 05 72, jeśli skończyły okres 24 miesięcy korzystania z „preferencyjnych składek”
- zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych (ZUS ZUA) albo – jeśli podlegają wyłącznie ubezpieczeniu zdrowotnemu – zgłoszenie do tego ubezpieczenia (ZUS ZZA) z kodem tytułu ubezpieczenia rozpoczynającym się od 05 90 albo 05 92 (kod tytułu ubezpieczenia przewidziany dla osób z rentą przyznaną z tytułu niezdolności do pracy).

Dokumenty te należy przekazać w terminie 7 dni liczonych od pierwszego dnia, w którym będą spełniać warunki do korzystania z „małego ZUS plus” (np. skończyły okres „preferencyjnych składek” na ubezpieczenia społeczne w trakcie roku). Co ważne nie zgłoszenie się w terminie do ulgi oznacza rezygnację z niej.